

Amicul Școalei

Revistă pedagogică — culturală — socială.

Organul oficial al Revizoratului școlar, al Comitetului școlar județean și al Asociației învățătorilor din județul Alba.

Apare săptămânal cu excepția lunilor Iulie—August.

Un număr 3 lei.

Director: MARIAN SASU.

Prim colaborator: TOMA COCIȘIU

COLABORATORI:

L. Aldea, Jer. Ciungan, Const. N. Buzatu, I. Dobre, A. Duvlea, P. Petrin-
genar, A. Popa, Elena Dr. Stoianovici, I. Raica, T. Trifa, V. Zdrenghea

ABONAMENT: 150 lei pe an pentru membrii corpului didactic, iar pentru comitele școlare și partit. 180 lei. Redacția și Administrația la Biroul Revizoratului școlar — Aiud.

Fapte și reflexiuni.

Un învățător din părțile nordice ale Ardealului, nemulțumit cu sine de felul în care se putea îmbrăca contrar eroului lui Knut Hamsun, scriitorul norvegian, care purta pantalonii rupți la genunchi și petrecea înfometat, eroul nostru s'a dat la actul furtului unei sume de 17.000 lei.

Prins cu ocaua a declarat că a furat să-și procure o îmbrăcămintă ireprosabilă. Orice om de bine condamnă fără încunjur actul reprobabil mai ales când vine dela unul care are între datoriile lui în viață de a propaga săvârșirea de acte absolut morale.

Iustitia își va spune cuvântul, fostul nostru coleg va înfunda temnița pentru infracție, împrejurările aten-uante vor lipsi, golicuinea poate fi mobilul furtului dar nu este un motiv, care să le scoală din cauză. Până aici faptul, acum, reflexiunea.

Dacă ne-am imagina un învățător, pe acesta ori

pe altul, cu o senzibilitate *morală* dusă până la paroxism, suferă cu răbdarea cea mai înaltă, în umilința cea mai de jos, în goliciunea trupului pe care nu-l poți îndestula cele 2800 la lună, a ajuns la culmea unei răbdări lungi, după care se ascunde cu o poftă diabolică furtul și înșelăciunea, și odată sedus și înfrat în rureaja faptelor imorale, dejositoare, oare judecătorul ar avea sentimentul de indulgență, în fața pușinelor surse de traiu, să reducă pedeapsa la jumătate?!

Indulgența judecătorului n'ar condamna o stare de lucruri din țara aceasta care cere îndreptare de câteva decenii?!

Toma Cocisiu.

Manualele de curs primar și modul lor de întrebuințare.

E incontestabil adevărul spus de oamenii de școală, că la cărțile de școală trebuie să lucreze trei factori principali: pedagogul, poetul și pictorul.

Dintre acești trei factori pedagogul are, fără îndoială, rolul principal: de a alege material în așa fel ca el să fie accesibil minții copilului, de a alege astfel de material, care să aibă încontinuu în vedere scopul suprem al educațiunii — *formarea caracterului religios — moral.*

În al doilea rând urmează prețul, care nu are nici decum chemarea de-a da pedagogului numai produse proprii căci, aceste fabricate la iuțea — fie autorul lor chiar și poet de valoare — nu vor atinge scopul educativ. Chemarea autorului la alcătuirea unui manual de curs primar este mai mult a alege din literatura noastră acele produse, cari sunt adevărate perle ale ei și a le da apoi pedagogului, care le va aranje după cum îi dictează tactul pedagogic.

Colaborarea pictorului la un manual școlar are aceeași însemnătate ca și a poetului, dacă nu chiar mai mare. A clasifica prin deseme artistic luate, fie cât de multe, Religia, Istoria, Geografia, Piezele de cetire, însemnează a-i mai da încă odată atâtea lămuriri, câte i-a dat slova rece a tiparului. Îmi aduc foarte bine aminte de când eram în cl. I. gimnazială la sași în Sebeș. Am scos pentru prima dată din bibliotecă pe „Robinson

Cruzoe"; era plin de ilustrațiuni colorate și desemnuri artistic lucrate. Vocabularul meu de nemțiască era destul de sărac, deși aveam 4 ani la această școală. Cauza era că cei dela o „gazdă“, toți români, vorbiam numai românește. Totuși am înțeles pe deplin această carte, pentrucă ce nu-mi era înțeles în scris, mi-se lămuria prin desemn.

Și acum, premerse acestea, să vedem intrucât să aplică principiul spus mai sus! Am zis că pedagogul are menirea ca prin manulele didactice, să urmărească formarea caracterului religios moral. Se întâmplă acest lucru? Răspunsul nu mi-se pare favorabil pentru autorii de cărți didactice. Nu zic, sunt și excepțiuni, — onoare lor, (Ocazional voiu face o dare de seamă despre manualele cari le cunosc, scoțând la iveală, cari corespund principiului arătat mai sus.) Dar în cele mai multe vedem materialul așa de ingramădit, că-ți face impresia, că s'a avut în vedere numai câștigarea de *cunoștințe multe*, multe și nici decum *nobilitarea inimii*.

Or, ce urmează de aici?

Mie mi-se'mpare că mai întâi formăm *oameni superficiali*, decât *oameni de caracter*.

Dela noi din sat s'a dus în frageda copilărie un băiat în Craiova. Din când în când își cercetează satul natal. Atunci se'nțelege vine pe la preot, învățători; stă duminica pe stradă cu oamenii de vorbă, toți îi admiră cunoștințele, deși n'a făcut altă școală, decât cea primară, dar când e vorbă de caracter, să fugi de el. Nu-i vorbă nu în vinuesc mult pe autorii de manuale școlare. Vina o poartă și programa oficială, care pretinde prea mult.

În ce privește partea cu poetul aici stau mai rău. În multe manuale găsim piese și poezii de autori, de cele mai multe ori, obscure, sau fabricate de autorii cărții. Or aceste fabricate, cu tendință de moralizare prea vădită, produc de regulă efectul contrar.

Să ne examinăm pe noi, cari în cei 5—6 ani din urmă am folosit cărți didactice de diferiți autori, și vom vedea, că piese și poezii obscure — deși le-am învățat alături cu elevii nu ne-au mai rămas în memorie, pe când poezia lui Eminescu „Dela Nistru pân'la Tisa“... „Ești schilav tot, un cerșetor te'n-torci acum acasă“ sau piese de cetire ca „Bălăior și Tămăița“, „Costea ciobanul“ „Orfanul“ le mai rețineam și acum. Îmi iau voia să întreb, cari au cu adevărat caracter educativ, cele pe cari le-am dat uitării de mult, sau cestelalte?

În ce privește ilustrațiile și desemnul încă suntem departe de unde am voi să fim.

Am dori ca o piesă frumoasă să nu conțină numai un singur desemn ci cinci — șase, cari să lămurească acțiunea și

mai bine. Am văzut cărți străine, cari mi-au stârnit invidia, că nu putem avea și noi așa — ceva.

Ear și cele puține câte sunt să fie artistic lucrate, căci chipurile sarbede uu dau inimei nimic, ca și piesele și poeziile fabricate, nu desvoltă nici un simțemânt pentru frumos. Se va zice : copiii nici n'au lipsă de așa ceva, căci nu înțeleg. Foarte adevărat. Dar ei nici n'au lipsă să înțeleagă ; n'au lipsă să știe de efect de umbră, de lumină, de perspectivă s. a. e destul dacă *simf.*

Treptat vor și înțelege. Dacă însă această parte a sufletului va rămânea neglijată în școală, neglijată va rămânea și în viață. Avem destule dovezi. Mi-s'a dat prilejul s'aud, cum niște țărani spuneau, că e mai frumoasă zugrăveala unor icoane făcute de un zugrav din comuna învecinată, de cât cea făcută de un adevărat pictor cu școala de belearte din München. Cauza e a se căuta în împrejurarea, că acei oameni n'au fost împărtașiți nici când și de o educație artistică.

Ne exprimăm mulțumirile noastre Casei școalelor, care ne trimite tablouri istorice de toată frumuseța.

Ca concluzie la cele spuse până aci îmi iau voia a spune următoarele : Să nu introducem în școala noastră decât cărți, in cari vedem expuse principiile arătate mai sus, căci pe de o parte ne ușurăm munca noastră, pe de altă parte în școală nu vom face numai instrucție in bogățind mintea cu cunoștințe multe, ci vom face și educație, contribuind prin nobilitarea inimei la formarea voinții iar de aci un pas până la *caracterul religios-moral*, scopul suprem al educațiunii.

In legătură cu cele expuse mai sus, aș mai pune două întrebări pe cari in scurta mea lucrare aș dori să le lămuresc, după cât mai vor ajuta modestele mele puteri, anume :

1. Să introducem manuale pentru fiecare obiect de învățământ ? sau,

2. Să ne mărginim în școală pe lângă cartea de cetire ?

Voi insira câteva experiența pedagogice, ca să dau răspunsul :

a) Când predam in clasele V—VI inainta de războiu „Istoria bisericească”, întâmpinam greutatea, că elevii, când îi puneam la Aplicare să învețe lecția din carte, și când in ora următoare îi examinam nu-mi puteau reproduce ca in carte, se poticeau in mijlocul frazei, alte fraze le spuneau fără inceput și fără sfârșit, deci fără nici un înțeles, iar ochii priviau in gol, sau mai bine zis prin golul clasei parecă voiau să străpungă, cu privirea tablile unei cărți închise și din ea să băiguet, vorbe fără șir. M'am convins îndată că cartea aceea, stilizată cum era, nu era accesibilă minții copilărești și am abandonat-o. Predam o lecție de Istorie bisericească sau de Istoria patriei și insistam

pe lângă elevi să-mi-o reproducă, atunci imediat după predare, o știau bine. Rezultatul a fost, că lecțiile învățate din carte le-au uitat în curând, iar cele predate liber și reproduse de către elevi, erau de o durabilitate cu mult mai lungă.

b) În vreo câțiva ani am fost ca președinte al examenelor de absolvire: și am făcut constatarea, că elevii școlilor IV, unde se învăța după carte Istoria, Religia, Geografie erau cu mult mai slabi, decât elevii altor școli unde nu era altă carte decât cartea de cetire.

c) Predau în cl. II. Religia fără a mă folosi de Religia arătată în carte care nu-mi convine, căci e prea pe scurt scrisă și e prea de parte de știul biblic. Elevii mei reproduc întotdeauna fluent, nu se proticnesc, pe lângă acesta este viață în enărare, căci ceea ce enărează e *binesimfil*.

(Va urma.)

Scris — Cetitul.

III. Aplicarea cunoștințelor.

1. Probleme de scris-cetitul. Aici se vor da, ca exemple de scris și de cetitul, cuvinte care conțin litera (literile) ce am tratat, combinată (combinată) cu altele, mai dinainte știute. Într-aceste exemple de scris și de cetitul, cel dintâi să fie totdeauna cuvântul normal, al cărui obiect a fost intuit la începutul lecției, dar care deși a fost răspuns din gură, totuși n'a putut să fie scris din pricina literei pe care școlarii n'o cunoșteau. Acest obstacol fiind acum înlăturat vom cere școlarului să scrie (și pe urmă să citească) cuvântul zicând: Acum avem să scriem cuvântul... pe care nu-l putem scrie la început căci, nu știam cum să scrie sunetul... Zicând acestea problema e dată și școlarul va înțelege că toate deprinderile de până aci le-am făcut numai cu scopul da a putea scrie un gând pe care îl avem de la început și că scrierea nu servește decât acestui scop.

2. Indrumare prin întrebări. Care sunet din cuvântul... nu știam cum să-l scriem? (... sunetul i). Al cătelea sunet, în cuvânt, este sunetul i? Cum îl veți scrie? (... vom face bastonata rotunzită jos și cu punctul deasupra). Cu ce o veți lega de literile depe lângă ea? (... cu linia subțiri plecate la dreapta).

3. Executarea problemei. Acum li se cere copiilor a scoate plăcile și a scrie cuvântul chiar de mai multeori. Toate celelalte cuvinte sau chiar propoziții întregi ce se găsesc în abecedar, ca deprinderi adăogate la fiecare literă nouă, pot fi de asemenea obiect (exemple) de citire și scriere. Iar în ceia ce privește deprinderea în cetire, vom păstra regulile următoare: Cetirea poate să fie (în cele două cls. inferioare) mecanică și lo-

gică. Prin cetire mecanică se înțelege culegerea negânditoare a literilor, adică atunci când școlarul cetește cuvântul fără a avea atențiune și pentru înțelesul lui; în vreme ce cetirea gânditoare se numește cetire logică chiar și atunci când accentuarea ne-ar face să nu vedem că copilul nu înțelege ce cetește. Deprinderea în cetire să nu fie niciodată mecanică. Spre acest sfârșit fiecare cuvânt sau (mai târziu) fiecare propoziție se va ceti de două sau mai multe ori, întâi mecanic și apoi logic, începând chiar dela prima deprindere în cetire. De exemplu:

1. Se dă problema de cetit. Copilul cetește cuvântul sau propoziția în mod mecanic. Atențiunea lui întregă fiind ocupată cu culegerea și împreunarea literilor ce compun cuvântul, el nu va putea să se gândească în acelaș timp și la înțelesul cuvântului, cu atât mai mult la prima cetire. Deaceia această cetire n'o putem considera ca o problemă deslegată, ci ca o problemă ce-și așteaptă abia acum deslegarea. Ea va fi deslegată numai atunci când școlarul va ceti nu numai mecanic, ci și logic. Iată deci cum cetirea devine logică.

2. Explicarea înțelesului prin întrebări. După cetirea mecanică a cuvântului sau a unei propoziții, adresăm școlarului câteva întrebări (ori chiar și numai o singură întrebare) prin care îl îndemnăm să-și dea seama despre ceia ce înțelege prin cuvântul sau propoziția cetită.

Și odată răspunzând, el va repet aneapărat acele cunoștințe avute mai dinainte care au fost legate de acel cuvânt prin învățământul anterior, fie din școală ori și din afară de școală. După ce am făcut analiza cuvântului, putem trece la faza a treia.

3. Cetirea logică. Acum îi cerem școlarului să cetească încă odată cuvântul sau propoziția, analizate numai cu privire la unele părți ale înțelesului. Cetind încă odată cuvântul sau propoziția, e evident că acum cetirea numai este numai, o culegere negânditoare de litere, ci o notare de înțelesuri, adică cetire logică.

Problema cetirii cum e rezolvată. Aceste trei faze se vor observa consequent la cetirea fiecărui cuvânt sau propoziții din abecedar. Cu ajutorul literilor mobile, învățătorul poate compune el însuși asemenea probleme de ceti, chiar în afară de cele din abecedar, pe care le tratează așa după cum s'a arătat mai sus.

(Va urmă)

Const. M. Bazatu.

Mulțumiri ministeriale.

On. Minister al Instrucțiunii cu Ordinul No. 132390/1928 aprobă să se aducă mulțumiri învățătorilor: *Ioan Gofia* din *Sebeș*, pentru felul cum a organizat și conduce corul școlar, *Silvestru Morușca* și *Ioan Giurca* din *Ighiu* pentru lucrurile frumoase din atelierul de dogărie al școlii.

Teatrul ca mijloc de cultură la sate.

Fiind cei dintâi și cei mai „chemați” pentru răspândirea culturii la sate, cuvine se a cunoaște care sunt cele mai bune mijloace pentru răspândirea ei și educarea masselor.

Intre aceste mijloace, — ca unul care dă rezultate foarte bune — putem pune în rândul prin reprezentațiile. Puterea lor de cultură și morală au fost cunoscute și de popoarele vechi cu o civilizație mai înaltă. Toate popoarele cari s'au ridicat pe treptele aivilizației, au avut reprezentații și teatru: barbarii însă, nu le-au cunoscut.

Religia care se bazează numai pe morală a îmbrățișat teatrul și l'a ajutat să se desvolte sub aripa ei acrotitoare. Chiar în biserică se începe teatrul, cu punerea în scenă a Învierii și a patimilor lui Isus: Vinerea Patimilor, Însăși învierea etc. Vedem apoi punerea pe scenele teatrelor tot subiecte religioase care au o putere moralizatoare de netăgăduit. Treptat aceste subiecte se schimbă și din religioase devin lumești, dar tot morale.

Puterea de moral a teatrului vine de acolo că el ne pune sub ochi viața așa cum este ne înlesnește apoi să vedem faptele așa cum se petrec ele în lume. Noi știm apoi că mai bine poți să te ferești de un rău dacă-l vezi decât numai dacă auzi de el. Din auzite mai iute înveți să te dai numai la cele plăcute și nu ști să te ferești de cele plăcute dar... stricătoare. Dintr'o întâmplare poți învăța mai mult decât din atâtea povețe.

O altă putere mai are teatrul și aceea că ne atrage; este plăcut. Ori câte povețe i-ai da omului, ori cât i-ai vorbi de frumos, ori cât i-ai toca la ureche, tot nu-i place să te asculte. E sătul de ascultat. Nu te crede. Prea il crezi naiv; prea il i ai drept copil. Nu vrea să te mai asculte. Văzând însă răul intrupat pe scenă, e altceva. Teatrul îi face plăcere și oricând și oridecâte ori il vede nu fuge de el. Se simte atras. Nici când nu i-se pare prea mult.

Din aceste însușiri ale teatrului, noi suntem cei dintâi „chemați” a trage cele mai practice foloase. Acum vin la rând *șezătorile culturale*. Datoria noastră nu se mărginește doar la instrucția din școală. Merge mai departe. Luminarea poporului întreg. Unde mai pui apoi că șezătorile culturale ajută mult, foarte mult instrucția în școală. Băeții învață mai cu tragere de inimă când știu că o să-i vadă părinții, poporul, ceace știu. Atunci se vor ocupa mai des cu cititul și scrisul și de aici folosul, progresul.

Incă o observație:

Lucrurile oricât de bune pot să strice dacă sunt rău între-

buintate. Învățătorii noștri însă știu deosebi binele de rău; știu face selecționarea.

Cetea, Noemvrie 1928.

Augustin Șuteu, învățător.

Actualități pedagogice.

Învălământul a fost la început *verbal*, apoi *intuitiv*, etapa imediată e învălământul *activ*.

După un examen cu sine orice persoană didactică se poate clasa la una dintre aceste etape.

Greșesc aceia, cari prefind a trece invariabil orice lecție, prin cele 5 trepte formale, meșteșugite, vizibile, cu intenție didactică fălișe.

In atenția celor, cari pregătesc lecțiuni demonstrative.

Colector.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cărți și Reviste.

1. Onisifor Ghibu: „*Ardealul în Basarabia*“. Cluj, 1928. Prețul 100 Lei. Un volum de 260 pagini, in care eruditul autor arată pe larg tot ce a făcut Ardealul pentru deșteptarea culturală a provinciei noastre dintre Prut și Nistru. Volumul din cestiune îl recomandăm pentru bibliotecile noastre școlare, secția învălământului.

2. Gheorghe Albu: „*Monografia școlilor primare românești din Sebeș*“. Sibiu, 1928. Prețul 30 Lei. In cele 76 pagini, impodobite cu multe fotografii, ni-se dau date prețioase asupra înființării și dezvoltării acestor școli. O recomandăm învălământătorilor noștri.

